

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО
Кафедра «Менеджмент»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедрою д.е.н., проф.

 Світлана НЕСТЕРЕНКО

« 31 » серпня 2021р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Теорія організації»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності
073 «Менеджмент» за ОПП Менеджмент
(на основі повної загальної середньої освіти та
ОКР «Молодший спеціаліст»)
факультет економіки та бізнесу

2021-2022 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія організації» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 073 «Менеджмент» за ОПІ Менеджмент (на основі повної загальної середньої освіти та ОКР «Молодший спеціаліст»). – Мелітополь, ТДАТУ - 13 с.

Розробник: к.е.н., доцент Ірина АГЄЄВА

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри «Менеджмент»

Протокол № 1 від « 31» серпня 2021 року

Завідувач кафедри менеджменту,

д.е.н., професор Світлана НЕСТЕРЕНКО

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу зі спеціальності 073 «Менеджмент» за ОПІ Менеджмент (на основі повної загальної середньої освіти та ОКР «Молодший спеціаліст»)

Протокол № 1 від « 02» вересня 2021 року

Голова, доцент Анна КОСТЯКОВА

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів 4	Галузь знань 07 "Управління та адміністрування " (шифр і назва)	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 120 годин	Спеціальність 073 «Менеджмент»	Курс	Семестр
Змістових модулів - 2		3 курс / 1С	5 / 1-й
Тижневе навантаження: аудиторних занять - 4 год. самостійна робота студента – 6 год.	Ступінь вищої освіти: «Бакалавр»	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	22 год.
		Лабораторні заняття	-
		Практичні заняття	22 год.
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	76 год.
		Форма контролю: екзамен	

2 .МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу – формування сучасного, на основі системного підходу, світогляду щодо створення, функціонування й еволюції організацій.

Завдання курсу - забезпечення студентів знаннями про теорію та практику функціонування організацій у мінливих умовах сучасного ринкового соціально-економічного середовища, про регулювання процесів, які в них відбуваються, у взаємозв'язку із зовнішнім середовищем тощо; вивчення основних організаційних теорій; вивчення теоретико-методологічних засад створення й функціонування організацій; засвоєння основних методичних підходів аналізу внутрішнього й зовнішнього середовища організацій; набуття вмінь побудови організаційних структур організацій різних типів..

Предмет курсу - теоретичні концепції та методології формування організаційних структур, практичні підходи до забезпечення їх ефективного функціонування.

Освітня компонента забезпечує набуття здобувачами ВО:

- *Загальних компетентностей:*

ЗК1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.

- *Спеціальних (фахових) компетентностей:*

ФК1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.

ФК2. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.

ФК6. Здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій.

ФК8. Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати.

- *Програмних результатів навчання:*

РН5. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування.

РН 8. Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень.

РН11. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.

РН17. Знати та розуміти методи та підходи творчої та креативної діяльності системного мислення у професійній сфері.

Soft skills:

- **комунікативні навички:** письмове, вербальне й невербальне спілкування; уміння грамотно спілкуватися по e-mail; вести суперечки і відстоювати свою

позицію, спілкування в конфліктній ситуації; навички створення, керування й побудови відносин у команді.

- **уміння виступати привселюдно:** навички, необхідні для виступів на публіці; проводити презентації.

- **керування часом:** уміння справлятися із завданнями вчасно.

- **гнучкість і адаптивність:** гнучкість, адаптивність і здатність мінятися; уміння аналізувати ситуацію, орієнтування на вирішення проблем.

- **лідерські якості:** уміння ухвалювати рішення; уміння встановлювати мету, планувати.

- **особисті якості:** креативне й критичне мислення; етичність, чесність, терпіння, повага до оточуючих.

3 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Організація як соціотехнічна система

Тема 1. Методологічні засади теорії організації

Сутність поняття "організація". Характеристика основних підходів до трактування поняття. Теоретичні аспекти поняття. Еволюція теоретичних концепцій організації. Основні моделі організацій: органічна та механістична моделі. Сучасна організаційна парадигма: сутність, значення, зміст, практична спрямованість.

Організаційні теорії: класична модель; бюрократична модель; неокласична модель; інституційна модель; системна модель.

Тема 2. Загальна характеристика організації

Загальні властивості організації. Загальні принципи організації та їх характеристика. Часткові та ситуативні принципи організації. Структурні принципи. Принципи процесу. Принципи кінцевого результату.

Закони функціонування (статики) організації: закон композиції, закон пропорційності, закон найменших. Закони розвитку (динаміки) організації: закон онтогенезу (перетворення), закон синергії, закон інформованості-упорядкованості, закон єдності аналізу й синтезу, закон самозбереження.

Тема 3. Організація як система та процес

Загальна класифікація систем: технічні системи; біологічні системи, соціальні системи; штучні і природні системи; детерміновані і стохастичні системи; відкриті системи; закриті системи; динамічні системи; адаптивні системи; їх характеристики.

Життєвий цикл організації: народження, дитинство, юність, рання зрілість, розквіт сил, повна зрілість(занепад) .

Статика та динаміка організаційних систем. Динамічна організація. Принципи статичного та динамічного стану організації: принцип пріоритету мети; принцип пріоритету функцій над структурою, принцип пріоритету суб'єкта управління над об'єктом, принцип пріоритету персоналу, пріоритету структур над функціями, принцип пріоритету об'єкта управління над суб'єктом

Тема 4. Теоретичні засади організації як об'єкта управління

Організація і управління. Співвідношення понять "організація" та "управління". Системна та функціональна єдність організації як стану і процесу. Три процеси організації (отримання ресурсів із зовнішнього середовища, виготовлення продукту, передача продукту в зовнішнє середовище).

Система управління організацією. Процес, об'єкт та суб'єкт управління. Основні функції управління. Зв'язок у системі управління. Керівна ланка організації.

Управлінські рішення як результат аналізу, прогнозування, оптимізації,

економічного обґрунтування та вибору альтернативи досягнення поставленої мети. Основні етапи процесу вироблення рішень.

Координація в організації: неформальна непрограмована координація; програмована безособова координація, індивідуальна координація. Стилі управління: авторитарний, ліберальний, проміжний.

Змістовний модуль 2. Функціонування та розвиток організації

Тема 5. Організаційне проектування

Сутність організаційного проектування. Універсальні погляди на проект. Характеристика та умови ефективного використання механістичного та організаційного підходів до проектування організації.

Етапи організаційного проектування. Методи проектування організаційних форм управління. Чинники впливу на організаційне проектування. Основні типи ситуацій при проектуванні організації

Технологія проектування організаційних форм управління.

Тема 6. Структура організації як чинник забезпечення її ефективності

Поняття структури організації та принципи її побудови. Структурний підхід до організації. Функціональна департаменталізація. Територіальна департаменталізація. Виробнича департаменталізація. Проектна департаменталізація.

Формальна та неформальна організаційна структура. Основні типи організаційних структур управління: механістична, органічна (адаптивні), лінійна, функціональна, лінійно-функціональна, лінійно-штабна, дивізіональна, продуктова, територіальна, орієнтована на споживача, матрична, проектно-цільова. Порівняльна характеристика організаційних структур управління.

Тема 7. Зовнішнє й внутрішнє середовище організації

Внутрішнє середовище організації. Змінні всередині організації (внутрішні фактори): цілі, завдання, структура, технологія, люди. Взаємозв'язок внутрішніх факторів. Методи дослідження внутрішнього середовища організації.

Зовнішнє середовище організації. Мікрооточення: партнери, конкуренти, центральні та місцеві органи влади, навколишнє населення, природні умови. Макрооточення: міжнародні події та оточення, стан економіки, соціокультурні фактори, політичні обставини, розвиток науки й технології, право, соціально-суспільні фактори. Методи дослідження зовнішнього середовища. Взаємозв'язок факторів зовнішнього та внутрішнього середовища організації.

Тема 8. Культура організації

Зміст понять "культура" і "організаційна культура". Класифікація організаційної культури: суб'єктивна, об'єктивна. Домінуюча організаційна культура. Субкультура організації. Контркультура організації.

Функції організаційної культури. Властивості організаційної культури.

Зміна організаційної культури.

Тема 9. Ефективність діяльності організації: економічні та соціальні аспекти

Поняття ефективності діяльності організації. Основні підходи до визначення ефективності організацій. Складові ефективності організаційної системи. Чинники ефективності організації. Групи взаємообумовлених чинників ефективності організації.

Критерії організаційної ефективності та види ефектів. Типи критеріїв оптимальності.

Оцінювання ефективності діяльності організації. Метод послідовного порівняння за допомогою стандартних оцінок. Етапи оцінювання ефективності діяльності організації. Підвищення результативності системи, встановлення напрямів її реорганізації.

4 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид заняття	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				балів
			години				
			лк	лаб	пр.	СРС	
Змістовий модуль 1. «Організація як соціотехнічна система»							
1	Лекція 1	Методологічні засади теорії організації	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 1	Методологічні засади теорії організації	-	-	2	-	2,5
	Самостійна робота 1	Робота на освітньо-інформаційному порталі, презентація	-	-	-	6	1,6
2	Лекція 2	Загальна характеристика організації	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 2	Закони організації і їх застосування	-	-	2	-	2,5
	Самостійна робота 2	Робота на освітньо-інформаційному порталі презентація	-	-	-	6	1,6
3	Лекція 3	Організація як система та процес	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 3	Організація як система та процес	-	-	2	-	2,5
	Самостійна робота 3	Робота на освітньо-інформаційному порталі презентація	-	-	-	6	1,6
4	Лекція 4	Організація як система та процес	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 4	Організація як система та процес	-	-	2	-	2,5
	Самостійна робота 4	Робота на освітньо-інформаційному порталі презентація	-	-	-	6	1,6
5	Лекція 5	Теоретичні засади організації як об'єкта управління	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 5	Теоретичні засади організації як об'єкта управління	-	-	2	-	2,5
	Самостійна робота 5	Робота на освітньо-інформаційному порталі презентація	-	-	-	6	1,6
6	Лекція 6	Теоретичні засади організації як об'єкта управління	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 6	Теоретичні засади організації як об'єкта управління	-	-	2	-	2,5
	Самостійна робота 6	Робота на освітньо-інформаційному порталі презентація	-	-	-	6	2

7-8	Самостійна робота	Робота на освітньо-інформаційному порталі, підготовка до ПМК	-	-	-	2	-
	ПМК-1	Підсумковий контроль за змістовий модуль 1	-	-	-	-	10
Всього за змістовий модуль 1- 62 год.			12	-	12	38	35
Змістовний модуль 2. «Функціонування і розвиток організації»							
9	Лекція 7	Організаційне проектування	2	-	-	-	-
	Практичне заняття та 7	Організаційне проектування	-	-	2	-	3
	Самостійна робота 7	Робота на освітньо-інформаційному порталі презентація	-	-	-	7	2
10	Лекція 8	Структура організації як чинник забезпечення її ефективності	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 8	Основи формування організаційних структур	-	-	2	-	3
	Самостійна робота 8	Робота на навчально-інформаційному порталі презентація	-	-	-	7	2
11	Лекція 9	Зовнішнє й внутрішнє середовище організації	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 9	Зовнішнє й внутрішнє середовище організації	-	-	2	-	3
	Самостійна робота 9	Робота на освітньо-інформаційному порталі презентація	-	-	-	7	2
12	Лекція 10	Культура організації	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 10	Організаційна культура	-	-	2	-	3
	Самостійна робота 10	Робота на освітньо-інформаційному порталі презентація	-	-	-	7	2
13	Лекція 11	Ефективність діяльності організації: економічні і соціальні аспекти	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 11	Ефективність діяльності організації	-	-	2	-	3
	Самостійна робота 11	Робота на освітньо-інформаційному порталі презентація	-	-	-	7	2
14-15	Самостійна робота	Робота на освітньо-інформаційному порталі, підготовка до ПМК	-	-	-	3	-
	ПМК-2	Підсумковий контроль за змістовий модуль 2	-	-	-	-	10
Всього за змістовий модуль 2- 58 год.			10	-	10	38	35
Екзамен							30
Всього з навчальної дисципліни – 120 год.			22	-	22	76	100

5 ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 1

1. Теорія організації як наука та її місце в системі наукових знань.
2. Еволюція теорії організації.
3. Ф.Тейлор і наукові основи теорії організації.
4. Принципи організації А.Файоля.
5. Сучасні теорії організації.
6. Принципи функціонування організації.
7. Класична та некласична організаційні теорії: схожі риси та відмінності.
8. Переваги та недоліки існуючих організаційних теорій.
9. Основні моделі організацій.
10. Загальні властивості організації.
11. Загальні закони організації.
12. Специфічні закони організації.
13. Поняття організаційної системи.
14. Системні властивості організації.
15. Основна класифікація систем.
16. Життєвий цикл організації та його стадії.
17. Класифікація організацій.
18. Загальна класифікація систем.
19. Статика та динаміка організаційних систем.
20. Принципи статичного стану організації.
21. Принципи динамічного стану організації.
22. Основні риси соціальної організації.
23. Види соціальних організацій.
24. Механізм регулювання у соціальних системах.
25. Принципи статистичного та динамічного стану організації.
26. Система управління організацією.
27. Координація в організації.
28. Управлінські рішення.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 2

1. Сутність організаційного проектування.
2. Принципи організаційного проектування.
3. Підходи до проектування організації.
4. Етапи організаційного проектування.
5. Методи проектування організації.
6. Структура організації та принципи її побудови.
7. Структурний підхід до організації.

8. Формальна та неформальна організаційна структура.
9. Принципи ефективної організаційної структури.
10. Види організаційної структури.
11. Неформальні групи, лідери, відносини в організації.
12. Компоненти структури організації.
13. Структурні форми організації.
14. Типи організаційних структур.
15. Внутрішнє середовище організації.
16. Зовнішнє середовище організації.
17. Суб'єкти мікросередовища.
18. Взаємозв'язок факторів зовнішнього та внутрішнього середовища організації.
19. Суть та значення організаційної культури.
20. Класифікація організаційної культури.
21. Типологія організаційної культури.
22. Функції організаційної культури.
23. Властивості організаційної культури.
24. Формування організаційної культури.
25. Зміна організаційної культури.
26. Поняття ефективності діяльності організації.
27. Чинники ефективності організації.
28. Критерії організаційної ефективності та види ефектів.

6 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Жуковська Л.Е. Борисевич Є.Г., Стрельчук Є.М. Теорія організацій: навч. посіб. [Електронний ресурс]. Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2011. 147с. Режим доступу: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_216_36335078.pdf.
2. Монастирський Г. Л. Теорія організації: підруч. Тернопіль: ТНЕУ, 2014. 288 с.
3. Русецька О.В., Трофимова Л.А., Песоцька О.В. Теорія організації: підручник для академічного бакалавріату [Електронний ресурс] Режим доступу: http://stud.com.ua/65516/menedzhment/teoriya_organizatsiyi

Допоміжна

4. Андрушків Б. М. Кузьмін О.Є. Основи менеджменту. Львів: Світ, 2005. 294 с.
5. Грифін Р., Рикі В., Яцура В. Основи менеджменту: підручник [Електронний ресурс] Львів: БАК, 2001. 624с. Режим доступу: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/50298/1/Honcharova_Teoriia_orhanizatsii.pdf
6. Назарчук Т. В., Косіюк О.М. Менеджмент організацій: Навчальний посібник [Електронний ресурс] К. : «Центр учбової літератури», 2016. 560 с. Режим доступу: http://shron1.chtyvo.org.ua/Nazarchuk_Tetiana/Menedzhment_orhanizatsii.pdf
7. Писаревський І. М., Нохріна Л.А., Познякова О.В. Менеджмент організацій: навч. посібник. Х. : ХНАМГ, 2008. 133с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Освітньо-інформаційний портал ТДАТУ <http://op.tsatu.edu.ua>
2. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
3. Методичний кабінет кафедри «Менеджмент».
4. Internet.